การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2538

นายไพรัช พลับพลา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาสารัตถศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ.2538

ISBN 974-632-761-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16754748

A CONTENT ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL EDUCATION IN DAILY NEWSPAPERS FROM MARCH, B.E.2537 TO FEBRUARY, B.E.2538

Mr. Pairach Plubpla

A Thesis Submited in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Foundations of Education
Graduate School
Chulalongkorn University
1995

ISBN 974-632-761-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2538
โดย	นายไพรัช พลับพลา
ภาควิชา	สารัตถศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ เลขะวณิช

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ถุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์รัตนา ตุงคสวัสดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ เลขะวณิช)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ประภาศรี สีหอำไพ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวนี้เพียงแผ่นเดียว

ไพรัช พลับพลา : การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2538 (A CONTENT ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL EDUCATION IN DAILY NEWSPAPERS FROM MARCH, B.E. 2537 TO FEBRUARY, B.E. 2538) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ทิพวรรณ เลขะวณิช, 174 หน้า. ISBN 974-632-761-5

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันเกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบการให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ประเภท (8 ชื่อฉบับ) ได้แก่ ประเภทประชานิยม, ประเภทคุณภาพ, ประเภทกึ่งคุณภาพและกึ่งประชานิยม และประเภทธุรกิจ

ผลการวิจัยพบว่า

1. หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 8 ชื่อฉบับ นำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา จำนวน 6,256 ครั้ง โดยหนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษามากที่สุด จำนวน 1,584 ครั้ง และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ นำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาน้อยที่สุด จำนวน 560 ครั้ง

2. เมื่อแยกเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาทั้งหมด ตามประเภทของหนังสือพิมพ์ พบว่า หนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.40 (2,380 ครั้ง) และหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยมนำเสนอเนื้อหาแวดล้อมศึกษาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.15 (1,198 ครั้ง)

3. เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่ถูกนำเสนอมากที่สุด ในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ประเภท คือ ประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 25.09 (1,570 ครั้ง) และเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ถูกนำเสนอน้อยที่สุด คือ กระบวนการพื้นฐานของระบบนิเวศ คิดเป็นร้อยละ 0.16 (10 ครั้ง)

4. ประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่ถูกนำเสนอมากที่สุดในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ประเภท คือ ปัญหาเกี่ยวกับน้ำ คิดเป็นร้อยละ 4.47 (280 ครั้ง) และประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ถูกนำเสนอน้อยที่สุด คือปัญหาด้านการทำลายทัศนียภาพและปัญหาภูเขาไฟระเบิด คิดเป็นร้อยละ 0.13 (8 ครั้ง) เท่ากัน

5. คอลัมน์ที่นำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษามากที่สุดในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ประเภท คือ ข่าวในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 45.36 (2,838 ครั้ง) และคอลัมน์ที่นำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาน้อยที่สุด คือบทบรรณาธิการ คิดเป็นร้อยละ 0.27 (17 ครั้ง)

ภาควิชา สารัตถศึกษา ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา พื้นฐานการศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ปีการศึกษา 2538 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

##C640104 : MAJOR FOUNDATIONS OF EDUCATION
KEY WORD: CONTENT ANALYSIS / ENVIRONMENTAL EDUCATION / DAILY NEWSPAPERS

PAIRACH PLUBPLA : A CONTENT ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL EDUCATION IN DAILY NEWSPAPERS FROM MARCH, B.E. 2537 TO FEBRUARY, B.E. 2538. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. TIPAWAN LACHAWANICH, Ph.D., 174 pp. ISBN 974-632-761-5

The purposes of this research were to analyse the contents of daily newspapers in providing enviornmental education and to compare the presentation of the contents of environmental education among four types of daily newspapers (The eight Thai daily newspapers) ; popular newspapers, namely qualitative newspapers, qualitative and popular newspapers and business newspapers.

Research Findings:

1. The eight Thai daily newspapers presented contents of environmental education 6,256 times : Matichon presented the most (1,584 times), and Thai - Rath presented the fewest (560 times).

2. When comparing among the four types of newspapers, the namely qualitative newspapers presented the contents most (37.40 %) and the popular newspapers presented such contents the fewest (19.15 %).

3. When comparing the types of environmental education contents presented in the newspapers, environmental problem was presented the most (25.09%) and basic process of ecosystem was presented the fewest (0.16 %).

4. Considering the details of environmental problems, water pollution was the most popular (4.47 %) while visual pollution and volcanic explosion presented the fewest (0.13%each).

5. Of all the four types of daily newspapers, the column which mostly presented the contents of environmental education was the state news (45.36 %) and the column which presented such contents the fewest was editorial pages (0.27 %).

ภาควิชา สารัตถศึกษา ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา พื้นฐานการศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ปีการศึกษา 2538 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม —

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของศาสตราจารย์ประภาศรี สีหอำไพ รองศาสตราจารย์รัตนา ตุงคสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ เลขะวณิช และอาจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดจนช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอันมาก ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ประภาศรี สีหอำไพ รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย วีระวัฒนานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยนุช คนฉลาด และอาจารย์บุญเรือง เนียมหอม ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์บัณฑิตศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ ทุกท่าน ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณบรรณาธิการและผู้เชี่ยวชาญด้านการหนังสือพิมพ์ทุกท่าน ได้แก่ คุณสมิต มานัสฤดี คุณณรงค์ จุนเจือศุภฤกษ์ คุณเกษม อัชฌาศัย และอาจารย์มานพ แย้มอุทัย ที่ได้ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณอาจารย์อำไพ เหมทานนท์ อาจารย์สมพงษ์ คำขจร อาจารย์ประยูร บุญใช้ และอาจารย์โรงเรียนห้วยใหญ่ทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ท้ายสุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ยุพิน พงษ์นัยรัตน์ และญาติพี่น้องในครอบครัวทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งจนสามารถทำงานวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

ไพรัช พลับพลา

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ
กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ
สารบัญตาราง ..... ฌ

บทที่

1 บทนำ 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย 8
ขอบเขตของการวิจัย 8
ข้อตกลงเบื้องต้น 12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย 13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย 14

2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 16
วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย 17
วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา 26
วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์รายวัน 72
วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหา 81
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 87

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย	98
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	98
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	99
	การกำหนดวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา	103
	การทดลองวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา	104
	การวิเคราะห์ข้อมูล	106
	การสรุปและการอภิปรายผล	106
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	108
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	127
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	127
	วิธีดำเนินการวิจัย	127
	สรุปผลการวิจัย	128
	อภิปรายผลการวิจัย	134
	ข้อเสนอแนะ	150
รายการอ้างอิง		153
ภาคผนวก		163
ประวัติผู้เขียน		174

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

1 แสดงภาพรวมของปริมาณความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในแต่ละคอลัมน์ของหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 8 ชื่อฉบับ จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2538 110

2 แสดงปริมาณความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับ จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2538 113

3 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ประเภท จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2538 และเสนอข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ 115

4 แสดงปริมาณความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน ทั้ง 4 ประเภท จำแนกตามรายละเอียดของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2538 และเสนอข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ 116

5 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ปรากฏมากที่สุดคือหัวข้อ 2.2 ประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์รายวัน ทั้ง 4 ประเภท จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2538 และเสนอข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ 118

6 แสดงปริมาณความถี่ประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 8 ชื่อฉบับ จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2538 119

7 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน ทั้ง 4 ประเภท จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2538 และเสนอข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ 121

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

8 แสดงปริมาณความถี่เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 8 ชื่อฉบับ จำแนกตามประเภทของคอลัมน์ จากเดือนมีนาคม 2537 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ 2538 123

9 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ประเภท จำแนกตามประเภทของคอลัมน์ จากเดือนมีนาคม 2537 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ 2538 และเสนอข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ 125

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย